

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา แนวทาง และเหตุผล

- **ขนมปังกรอบ** เป็นผลิตภัณฑ์ขนมปังที่มีขายอยู่ในตลาด โดยลักษณะของผลิตภัณฑ์ทั่วไปแล้วมักมีส่วนประกอบหลัก (Ingredient) เหมือนกันคือ แป้งสาลี ครีม น้ำตาล เกลือ และหัวน้ำหอมชนิดต่าง ๆ (Flavor) ฯลฯ ในอดีตนั้นอุตสาหกรรมขนมปังกรอบจัดเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ใช้เงินลงทุนไม่มากและมีตลาดผู้บริโภคเล็ก ดังนั้นนักลงทุนจึงไม่ให้ความสนใจในอุตสาหกรรมประเภทนี้เท่าใดนัก การผลิตจึงตกอยู่กับชาวจีนที่ชอบประกอบกิจการขนาดเล็ก และใช้เครื่องจักรง่าย ๆ ไม่กี่ชิ้นประกอบการผลิต ต่อมาความนิยมบริโภคขนมปังกรอบเพิ่มมากขึ้น ทำให้การแข่งขันทวีความเข้มข้นขึ้น ตลาดผู้บริโภคก็กว้างขวางขึ้นตามลำดับ ในที่สุด รัฐบาลได้ประกาศห้ามสั่งสินค้าเข้าประเภทขนมปังกรอบจากต่างประเทศเข้ามาขายในปี พ.ศ. 2521 (ประกาศกระทรวงพาณิชย์, 2521 อ้างถึงใน ยี่นเจน วงศ์พิเศษกุล, 2526 : 22) ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันผู้ผลิตภายในประเทศที่ยังไม่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ดีเท่าเทียมของต่างประเทศได้มีโอกาสปรับปรุงตัวเอง และสามารถประกอบการผลิตต่อไปได้ในระยะยาว เพื่อให้ผู้บริโภคให้ความสนใจแก่ผลิตภัณฑ์ในประเทศมากขึ้นนั่นเอง อีกทั้งรัฐบาลเล็งเห็นว่าอุตสาหกรรมขนมปังกรอบในประเทศสามารถพัฒนาตัวเองขึ้นมาทัดเทียมของต่างประเทศได้ในระยะเวลาอันสั้น เพราะกรรมวิธีการผลิตตลอดจนการใช้เทคโนโลยีน้อยกว่าอุตสาหกรรมอื่น ๆ ดังนั้นจึงควรสงวนอาชีพนี้ไว้สำหรับชาวไทยเท่านั้น นอกจากนี้รัฐบาลยังเห็นว่าขนมปังกรอบเป็นสินค้าที่ฟุ่มเฟือยและต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศโดยไม่จำเป็นเพราะประเทศไทยสามารถผลิตสินค้าเหล่านี้ได้เองแล้ว หลังจากรัฐบาลประกาศห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์ขนมปังกรอบ ทำให้การลงทุนในประเทศมากขึ้น นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ขนมปังกรอบหลายประเภท เช่น คุกกี้ แครกเกอร์ ฯลฯ ผู้ผลิตในประเทศยังสามารถผลิตได้ทัดเทียมของต่างประเทศจนได้รับความนิยมอย่างสูง นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ขนมปังจากการสำรวจยังพบว่าในปัจจุบันมีผู้ผลิตและผู้จำหน่ายขนมปังกรอบสูงถึง 32 โรงงาน (ฐานข้อมูลโรงงานกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม , 2535) ซึ่งผู้ผลิตส่วนใหญ่ได้ตั้งโรงงานอยู่ในบริเวณจังหวัดใกล้เคียงกรุงเทพมหานครทั้งสิ้น เช่น ปทุมธานี นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรปราการ เป็นต้น จึงนับได้ว่าอุตสาหกรรมขนมปังกรอบเป็นอุตสาหกรรมที่มีพัฒนาการเรื่อยมา และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มมากยิ่งขึ้นในอนาคต

- ลูกกวาด - ลูกอม มีส่วนประกอบหลักคือ น้ำตาลกลูโคส รสชาติ กลิ่น (Flavor) และ สี ซึ่งในขณะนี้ ตลาดลูกอมมีอัตราการเติบโตที่ต่ำ เนื่องจากตลาดลูกอมกำลังมีสภาพที่อิ่มตัวและเริ่มที่จะเข้าสู่วงโคจรของระบบตลาด กล่าวคือ เมื่อมีการขยายตัวจนถึงจุดอิ่มตัวช่วงต่อไป ก็จะเป็นการคงที่หรือมีการขยายตัวอย่างช้า ๆ แต่สิ่งหนึ่งที่เป็นผลจากการเติบโตอย่างรวดเร็ว นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงในตลาดที่มีลูกอมยี่ห้อใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมายแต่ในขณะเดียวกันก็มี หลาย ๆ ยี่ห้อที่หายหรือตายไปจากตลาด ส่วนที่เหลือก็พยายามที่จะรักษาส่วนแบ่งการตลาดของตนไว้ เพราะเนื่องจากสินค้าลูกอมเป็นสินค้าที่ไม่จำเป็นและยังเป็นสินค้าที่มีต้นทุนในการผลิตสูง ประกอบกับมีการปรับราคาตามต้นทุนที่เพิ่มขึ้นทำให้ตลาดสินค้าลูกอมเติบโตได้ช้ายิ่งขึ้น

ในปี 2540 ประเทศไทยต้องเผชิญกับภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ และได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการขาดความน่าเชื่อถือของสถาบันการเงิน, การชะลอตัวของการส่งออก, ชาวต่างชาติชะลอการลงทุนในประเทศ และเงินตราต่างประเทศไหลออกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทางธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยสูงเพื่อปกป้องภาวะเศรษฐกิจโดยรวม

ประเทศไทยได้เปลี่ยนระบบแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นแบบลอยตัวเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 เพื่อเพิ่มขีดได้เปรียบของการแข่งขันในตลาดส่งออกโดยรวม เนื่องจากการลดลงของค่าเงินแต่มันกลับทำให้ทุกประเทศในภูมิภาคอาเซียนต้องลดค่าเงินของตัวเองลง ในที่สุดประเทศไทยก็ได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ในเดือนสิงหาคม เพื่อที่จะแก้ปัญหาเงินกองทุนสำรองระหว่างประเทศ และกอบกู้ภาวะเศรษฐกิจ แต่การช่วยเหลือครั้งนี้ก็ไม่ได้ทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจของอาเซียนดีขึ้น

จากสภาพการแข่งขันที่สูงทางด้านอุตสาหกรรมและสภาวะเศรษฐกิจดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอาหาร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการสร้างระบบและลดต้นทุนการผลิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อสร้างระบบและลดต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมผลิตขนมปังกรอบและลูกกวาดให้เหมาะสม

ขอบเขตการวิจัย

1. โรงงานตัวอย่างหมายถึง โรงงานที่ผลิตขนมปังกรอบ (Biscuit) และลูกกวาดชนิดแข็ง (Hard Candy)
2. ในงานวิจัยนี้จะมุ่งเน้นถึงการสร้างระบบการคิดต้นทุนการผลิต , การลดต้นทุนด้วยการลดความสูญเสียจากวัตถุดิบและแรงงานทางตรง ของโรงงานตัวอย่างเท่านั้น

ขั้นตอนการวิจัยและดำเนินงาน

1. สํารวจงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงงาน
3. ศึกษาและวิเคราะห์ระบบงานของโรงงานตัวอย่างในปัจจุบัน เช่น ระบบการผลิต การจัดองค์การ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคิดต้นทุน เป็นต้น
4. สร้างแบบและคิดต้นทุนการผลิต
5. ทำการวิเคราะห์ความสูญเสีย หาสาเหตุ และระบุปัญหา ของวัตถุดิบทางตรง และแรงงานทางตรง โดยการปรับปรุงและควบคุมการผลิต ,การทำงาน ,การจัดกำลังคน
6. กำหนดแนวทางในการลดความสูญเสีย
7. สร้างระบบสารสนเทศ และจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการคิดต้นทุน
8. ทดสอบแนวทางที่กำหนด เปรียบเทียบผลที่ได้รับก่อนและหลังการปรับปรุง
9. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ
10. จัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการสร้างระบบและลดต้นทุน ในอุตสาหกรรมอาหารประเภท ขนมปังกรอบและลูกกวาด
2. สร้างระบบต้นทุนที่เหมาะสมสำหรับโรงงานตัวอย่าง
3. เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยด้านอื่น ๆ ต่อไป

การสำรวจงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1. ชนะ สุพัฒสร (2539) วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการลดและควบคุมความสูญเสียในอุตสาหกรรมของเล่นไม้ ซึ่งมุ่งเน้นการลดความสูญเสียอันเนื่องมาจากกระบวนการผลิต โดยการวิเคราะห์ปัญหาแยกตามทรัพยากรการผลิต และกำจัดสาเหตุของความสูญเสียเหล่านั้น โดยใช้เปอร์เซ็นต์ของเสียต่อจำนวนชิ้นงานที่ผลิต และค่าเปอร์เซ็นต์ของเวลาที่ใช้ในการซ่อมแซมประเมินค่าความสูญเสีย
2. ธัญญา วสุศรี (2536) วิทยานิพนธ์ฉบับนี้นำเสนอรูปแบบการจัดการโรงงานสำหรับอุตสาหกรรมผลิตยางกึ่งสำเร็จรูป อันประกอบด้วย การจัดองค์กร การวางแผนการผลิต การควบคุมการผลิต การควบคุมสินค้าคงคลัง การจัดซื้อ รวมทั้งเสนออุปกรณ์ที่เหมาะสมที่ใช้ในการควบคุมคุณภาพ สภาพแวดล้อมภายในโรงงาน ซึ่งผลการวิจัยทำให้สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้ และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการตัดสินใจ
3. เพียงจันทร์ จริงจิตร (2536) วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้เสนอวิธีการในการลดและควบคุมต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมผลิตนม โดยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์จากบัญชีต้นทุนการผลิตของโรงงานตัวอย่าง สามารถทำการลดต้นทุนการผลิตโดยการนำเทคนิคการศึกษาการทำงานและการวางแผนการผลิตมาใช้ และควบคุมต้นทุนโดยการเบิกจ่ายวัสดุ การใช้มาตรฐานต่างๆ การควบคุมต้นทุนการผลิตด้วยเอกสาร และการจัดการระบบบัญชีต้นทุนการผลิต
4. ชัยรัตน์ ตรีรัศสพานิช (2534) วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการนำเสนอ ระบบบริหารการผลิตเพื่อควบคุมความสูญเสียในโรงงานผลิตแผ่นโฟมอีวีเอ โดยเสนอแนวทางในการปรับปรุงด้านการจัดองค์กร การวางแผนและการควบคุมการผลิต การควบคุมคุณภาพ การควบคุมคลังสินค้า การควบคุมต้นทุน ซึ่งสามารถควบคุมและลดการสูญเสียจากการผลิตได้
5. ยืนเจน วงศ์พิเศษกุล (2526) วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสนอการศึกษาความเป็นไปได้ของการลงทุนในอุตสาหกรรมขนมปังกรอบ จะมีประโยชน์มากต่อการนำมาช่วยในการตัดสินใจลงทุน และศึกษาแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการออกผลิตภัณฑ์ขนมปังกรอบ ซึ่งได้ทำการเก็บข้อมูลทั้งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์

6. เกียรติศักดิ์ ศรีประทีป (2539) วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะหาวิธีการลดของเสียในอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้ยางพาราซึ่งเกิดจากกรรมวิธีการผลิต โดยศึกษาและปรับปรุงปัจจัยการผลิตในด้านต่างๆ ที่เกิดจากคน วัตถุดิบ การตรวจวัด วิธีการผลิต และเครื่องจักร

7. วิรัช รุ่งเรืองอนันต์ (2538) งานวิจัยในเรื่องการลดและควบคุมต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องครัวนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อลดต้นทุนการผลิตในโรงงานตัวอย่าง โดยใช้วิธีการทางวิศวกรรมอุตสาหกรรมเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ เช่น การปรับปรุงระบบสารสนเทศ การปรับปรุงระบบวัสดุคงคลัง การวางแผนและควบคุมการผลิต และระบบการคำนวณต้นทุนการผลิต และจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาช่วยในการคำนวณต้นทุนการผลิต